

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

1. Wat is de aanleiding?

De aanleiding voor het ontwerpbesluit is tweeledig.

In de eerste plaats is de aanleiding de uitbraak van de covid-19 pandemie en het effect hiervan op het eindexamen en in het bijzonder het effect op staatsexamenkandidaten die in de examenjaren dat er examenmaatregelen van kracht waren certificaten hebben behaald. De uitbraak van de pandemie heeft de afgelopen jaren een grote impact gehad op (de voorbereiding op) het eindexamen. Dit geldt voor iedereen die deel heeft genomen aan het examen in de examenjaren 2020, 2021 en 2022, onafhankelijk van welke examenvoorziening gebruik werd gemaakt. Om die reden golden de getroffen maatregelen ten aanzien van het eindexamen voor alle examenkandidaten en dus ook voor staatsexamenkandidaten. Echter hebben staatsexamenkandidaten die in de eerdergenoemde jaren enkel opgingen voor losse certificaten, en (nog) niet voor het diploma, beperkt gebruik kunnen maken van deze maatregelen. Terwijl voor kandidaten die in die examenjaren één of meer certificaten hebben behaald, ook geldt dat covid-19 van invloed kan zijn geweest op (de voorbereiding op) hun examens en daarmee op de cijfers die zij hebben behaald en hun kansen op het behalen van een diploma. Daarom acht de regering het wenselijk om kandidaten hiervoor te compenseren middels de voorgestelde aangepaste uitslagbepaling.

Ten tweede bestaat er in het huidige stelsel geen mogelijkheid om te herkansen voor staatsexamenkandidaten die examen afleggen in losse certificaten. Enkel kandidaten die opgaan voor een diploma hebben de mogelijkheid om een herkansing af te leggen (mits zij daarmee hun diploma kunnen behalen). Er wordt toegewerkt naar een structurele aanpassing van de staatsexamenorganisatie waardoor ook certificaatkandidaten de mogelijkheid krijgen om te herkansen. Deze wijziging kost tijd en kan niet op korte termijn worden gerealiseerd. Om die reden wordt in de tussenperiode op een andere manier compensatie geboden voor het ontbreken van een herkansingsmogelijkheid voor certificaatkandidaten middels de voorgestelde uitbreiding van de herkansingsregeling voor diplomakandidaten.

2. Wie zijn betrokken?

Kandidaten van het staatsexamen, waaronder leerlingen en scholen uit het voortgezet speciaal onderwijs, worden rechtstreeks geraakt door dit besluit. Zij zijn, via diverse belangenorganisaties, waaronder LBVSO, betrokken bij deze maatregelen. Daarnaast heeft deze wijziging gevolgen voor de staatsexamenorganisatie. Hiertoe zijn het College voor Toetsen en Examens en DUO betrokken bij de besluitvorming, door middel van consultatie en advisering. Beide organisaties zijn ook betrokken bij de uitvoering van het besluit.

3. Wat is het probleem?

Het probleem is tweeledig:

1. Staatsexamenkandidaten die in 2020, 2021 of 2022 opgingen voor één of meer certificaten bij het staatsexamen hebben mogelijk gevolgen ondervonden van de coronapandemie. De maatregelen die in de die betreffende examenjaren zijn genomen om alle examenkandidaten voor de effecten van de pandemie te compenseren, richtten zich hoofdzakelijk op kandidaten die in die betreffende jaren opgingen voor een diploma. Daarmee zijn kandidaten die in deze jaren niet opgingen voor het diploma, maar enkel voor certificaten niet of minimaal gecompenseerd voor de gevolgen van de pandemie.
2. Staatsexamenkandidaten die in een bepaald jaar opgaan voor één of meer certificaten kunnen in dat jaar geen herkansing afleggen. Dit kan pas in het jaar dat een kandidaat opgaat voor zijn diploma en middels een herkansing kan slagen voor het diploma. De regering is voornemens dit aan te passen. Het kunnen bieden van een herkansingsmogelijkheid aan certificaatkandidaten gaat echter nog enkele jaren in beslag nemen. In de periode hieraan voorafgaand acht de regering het wenselijk dat deze kandidaten gecompenseerd worden voor het ontbreken van een herkansingsmogelijkheid.

4. Wat is het doel?

Het doel van de maatregelen is eveneens tweeledig. Allereerst wordt beoogd om staatsexamenkandidaten die in 2023 opgaan voor een diploma en in 2020, 2021 of 2022 één of meer resultaten hebben behaald te compenseren voor de gevolgen van de coronapandemie die zij mogelijk hebben ondervonden. Ten tweede wordt beoogd dat er, vooruitlopend op een sluitende herkansingsmogelijkheid voor alle staatsexamenkandidaten, zo veel mogelijk kandidaten de mogelijkheid hebben om gebruik te maken van herkansingen en daarmee hun kansen te vergroten op het behalen van het diploma.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Het staatsexamen is een belangrijke examenvoorziening in Nederland. Met deze voorziening wordt aan alle burgers die niet in staat zijn om via het regulier onderwijs of het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) een diploma te behalen een alternatieve route naar het diploma geboden. Voor alle examenkandidaten geldt dat zij gecompenseerd dienen te worden voor de omstandigheden waaronder zij zich hebben voorbereid op en hebben deelgenomen aan het eindexamen als gevolg van de covid-19 pandemie. Doordat veel kandidaten van het staatsexamen hun examens spreiden over meerdere jaren heeft de coronapandemie een ander effect op deze groep kandidaten gehad dan die van het regulier onderwijs en vavo. Zij hebben minimaal gebruik kunnen maken van de reeds getroffen maatregelen ten aanzien van de examens in 2020, 2021 en 2022 en zijn daarmee minimaal gecompenseerd voor het effect dat de pandemie heeft gehad op de voorbereiding op en het afleggen van hun examens in de hiervoor genoemde examenjaren. Dit rechtvaardigt dat er specifieke maatregelen worden genomen voor deze groep.

6. Wat is het beste instrument?

Zowel de regels rond de herkansing als die rond de uitslagbepaling zijn vastgelegd in wet- en regelgeving. Om het beoogde doel te bereiken is daarom aanpassing van deze regelgeving noodzakelijk.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Voor burgers betekent deze wijziging dat zij kennis moeten nemen van de gewijzigde regels en dat zij een keuze moeten maken, indien van toepassing, in welke vakken zij een herkansing willen afleggen. Voor scholen die kandidaten voorbereiden op het staatsexamen betekent deze wijziging dat zij kandidaten bij deze keuze kunnen ondersteunen.

De budgettaire gevolgen voor de rijksbegroting bedragen € 3,5 mln per jaar vanaf 2023. Deze middelen zijn nodig zodat de staatsexamenorganisatie de uitbreiding van de herkansingsmogelijkheden kan realiseren. Deze kosten lopen tot het moment dat er een structurele oplossing is voor het bieden van herkansingen aan certificaatkandidaten. Met het inzetten van de duimregeling zijn weinig tot geen aanvullende kosten gemoeid.